

БЕЛАРУСКИ УНІВЕРСІТЭТ

Газета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, 28 студзеня 1999 года, чацвер, № 1 (1793)

АФІШЫННА

СУПРАЦОЎНІЦТВА БЕЗ МЕЖАЎ

22 студзеня БДУ наведла дэлегацыя Вільнюскага ўніверсітэта. Палітра цікаўнасці гасцей да дзейнасці нашай навучальнай установы была вельмі разнастайнай, бо ў склад дэлегацыі, якую ўзначальваў рэктар, прафесар філасофіі і логікі Раландас Павіліёніс, увайшлі прарэктар па навуковай частцы біяхімік Бенедыктас Іёдка, прарэктар па акадэмічнай частцы фізік Саўлюс Венгрыс, прарэктар па адміністрацыі, матэматык Алексас Піктурна, навуковы сакратар Савета і Сената фізік Альгімантас Стабініс, кіруючы справамi Сігітас Сунялайціс, начальнік аддзела міжнародных адносін Альгімантас Ліпінайціс, загадчык па вучэбнай частцы Яўгеніюс Стумбрыс, дырэктар гаспадарчай часткі Альгімантас Станюліс, старшыня праўлення прадстаўніцтва студэнтаў Аўдрус Бяндзінкас.

Падчас сустрэчы з рэктарам Аляксандрам Уладзіслававічам Казуліным, у якой прымалі ўдзел таксама і ўсе прарэктары Белдзяржуніверсітэта, абмяркоўвалася нямала пытанняў. Гасцей цікавіла ўсё: што такое асобны статус універсітэта і ці не перашкаджае працаваць зайздрасць суседзяў з астатніх беларускіх ВНУ; колькі сродкаў застаецца на факультэтах і ці ў стане аплочваць навучанне дзяцей на платнай аснове бацькі; які ўзроставы цэнз устаноўлены для прафесарска-выкладчыцкага саставу і ці маюць навукоўцы-пенсіянеры які-небудзь спецстатус. Асабліва ўразіла прадстаўнікоў Вільнюскага ўніверсітэта тое, што, застаючыся навуковай і навучальнай установай, універсітэт наладжвае ўласную вытворчасць і заключае прамыя пагадненні з міністэрствамі па розных напрамках дзейнасці.

Пасля азнамяляльнай гутаркі, падчас якой гаспадары імкнуліся адказаць на ўсе пытанні шчыра і дакладна, адбылося больш падрабязнае знаёмства з універсітэтам. Госці наведлі новы адміністрацыйны і галоўны корпусы, выставу, бібліятэку, правялі рабочыя сустрэчы "па інтарэсах" з прадстаўнікамі нашага ўніверсітэта.

Папярэдняе пагадненне аб навуковым і культурным супрацоўніцтве паміж Беларускам дзяржаўным універсітэтам і Вільнюскім універсітэтам было падпісана яшчэ ў чэрвені 1997 года, падчас візіта дэлегацыі Белдзяржуніверсітэта, якую ўзначальваў рэктар Аляксандр Уладзіслававіч Казулін, у Вільнюскі ўніверсітэт. Тады бакі дамовіліся аб супрацоўніцтве ў галіне абмену студэнтамі і выкладчыкамі, навуковых даследаванняў і ў галіне ўніверсітэцкай палітыкі і кіравання. Быў падрыхтаваны і праект плана навуковага і культурнага супрацоўніцтва паміж нашымі ўніверсітэтамi на 1999-2000 гады. Некалькі факультэтаў БДУ выказалі жаданне развіваць супрацоўніцтва з Вільнюскім універсітэтам: факультэт міжнародных адносін, гістарычны, юрыдычны, механіка-матэматычны, філасофска-эканамічны, біялагічны, геаграфічны.

У 1998 годзе Вільнюскі ўніверсітэт выступіў з ідэяй арганізаваць "Калегію Стэфана Баторыя", якая аб'ядноўвала б універсітэты краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы. Нагадаем, што калісць на працягу дваццаці гадоў менавіта ў будынках Вільнюскага ўніверсітэта дзейнічаў універсітэт Стэфана Баторыя. Наш універсітэт атрымаў для разгляду схему прапановы па пытаннях, звязаных з дзейнасцю такога цэнтра. Гэты дакумент уключаў у сябе мэты Кансорцыума, яго заснавальнікаў, састаў Калегіі Стэфана Баторыя, сферу дзейнасці Кансорцыума, праграмы навучання і крыніцы фінансавання. Рэктарат БДУ падтрымаў гэтую ідэю і выказаў гатоўнасць прыняць удзел у рабоце гэтай арганізацыі.

У адміністрацыі, навукоўцаў, выкладчыкаў і студэнтаў Вільнюскага ўніверсітэта быў час, каб абмеркаваць праект і ўнесці ў яго свае прапановы. Візіт нельга было б лічыць удаа завершаным, калі б як вынік яго не з'явілася рабочая праграма, некаторыя пункты якой удакладняліся яшчэ ў той жа дзень падчас сустрэч ва ўніверсітэце. У габеленавай зале адміністрацыйнага корпуса быў падпісаны план навуковага

і культурнага супрацоўніцтва паміж Беларускам дзяржаўным універсітэтам і Вільнюскім універсітэтам на 1999-2000 гады, які прадугледжвае распрацоўку шэрага навуковых тэм па гісторыі, гісторыі міжнародных адносін, праву, матэматыцы, філасофіі, біялогіі і іншых дысцыплінах. Згодна з планам, будуць праводзіцца сумесныя навуковыя канферэнцыі, семінары, абмен студэнтамі. Увогуле, гэты дакумент прадугледжвае шырокі спектр магчымага супрацоўніцтва паміж універсітэтамi, адзін з якіх існуе ўжо чатыры стагоддзі, а другі за няпоўныя восемдзесят паспеў дасягнуць многага, стаўшы вядучай вышэйшай навучальнай установай у Беларусі, дзе навучаецца цяпер каля 19 тысяч студэнтаў.

ЗАПРАШАЕ БДУ

Як заўсёды, перад абітурыенцкай кампаніяй у Белдзяржуніверсітэце праводзіцца «Дні адчыненых дзвярэй» для тых, хто ўжо прыняў рашэнне аб атрыманні адукацыі менавіта ў нашай навучальнай установе альбо яшчэ вагаецца і мае патрэбу найперш у дакладнай інфармацыі.

Графік правядзення "Дзён адчыненых дзвярэй" у Беларускам дзяржаўным універсітэце

№ п/п	Факультэт	Адрас	Адрас	Адказы, кантактны тэлефон
1	Механіка-матэматычны	пр. Ф. Скарыны, 4	25.03.99 10-00, аўд. 433	Мядзведзеў Дамітрый Георгіевіч, 220-66-84
2	Прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі	пр. Ф. Скарыны, 4	27.03.99, 22.05.99 12-00, аўд. 521	Задворны Барыс Валянцінавіч, 220-68-97
3	Радыефізікі і электронікі	вул. Курчатава, 5	27.03.99 12-00, аўд. 115	Садаў Васіль Сяргеевіч, 278-46-78
4	Фізічны	пр. Ф. Скарыны, 4	26.03.99 12-00, аўд. 373	Ушакоў Яўген Аляксеевіч, 226-57-46
5	Хімічны	вул. Ленінградская, 14	14.05.99 13-00, аўд. 201	Каратаева Тамара Пятроўна, 226-49-98
6	Біялагічны	вул. Курчатава, 5	12.05.99 14-00, аўд. 121	Грычык Васіль Вітальевіч 277-59-36
7	Геаграфічны	вул. Ленінградская, 12	21.04.99 15-00, аўд. 122	Пірожнік Іван Іванавіч, 220-61-85
8	Гістарычны	вул. Чырвонаармейская, 6	20.03.99 14-00, актавая зала	Казакоў Юрый Леанідавіч, 227-71-00
9	Філалагічны	вул. К. Маркса, 31	26.03.99 14-00, актавая зала	Навойчык Павел Іванавіч, 222-36-02
10	Філасофіі і сацыяльных навук	вул. К. Маркса, 31	14.05.99 16-00, аўд. 63	Кандрычын Мікалай Аляксандравіч, 222-39-96
11	Міжнародных адносін	вул. Акадэмічная, 25	23.04.99 15-00, аўд. 403	Часноўскі Мечыслаў Эдвардавіч, 284-00-01
12	Журналістыкі	вул. Маскоўская, 15	22.01.99, 25.03.99 16-00, актавая зала	Зубчонак Наталля Анатольеўна, 222-83-40
13	Юрыдычны	вул. Маскоўская, 17	17.03.99 16-00, аўд. 1011	Сатолін Уладзімір Мікалаевіч, 222-83-30
14	Эканамічны	вул. К. Маркса, 31	22.05.99 14-00, актавая зала	Лямешчанка Пётр Сяргеевіч, 222-35-93

**Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы БДУ аб'яўляе конкурс на замяшчэнне
насады дацэнта кафедры паліталогіі і сацыялогіі.**

Дакументы накіроўваць на адрас: 220001, г. Мінск, вул. Маскоўская, 15, адзел кадраў. Тэл. 222-83-15.

З НАГОДЫ

ПЕРШЫ ЮРЫДЫЧНЫ КАЛЕДЖ СТВАРАЕЦЦА Ў БДУ

У апошні дзень мінулага года кіраўніком нашай дзяржавы быў падпісаны Указ аб стварэнні ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце юрыдычнага каледжа. З гэтай нагоды карэспандэнт "Беларускага ўніверсітэта" сустрэўся з дэканам юрыдычнага факультэта, кандыдатам юрыдычных навук, дацэнтам Валерыем Мікалаевічам Гадуновым.

— Валерый Мікалаевіч, раскажыце, калі ласка, што будзе ўяўляць сабой гэтая навучальная ўстанова?

— Юрыдычны каледж БДУ — гэта сярэдняя спецыяльная навучальная ўстанова з паглыбленым навучаннем. Паступіць туды змогуць усе, хто мае сярэдняю адукацыю і вытрымае ўступныя экзамены. Навучанне ў каледжы будзе весціся 2,5 гады. Плануецца ў першыя гады прымаць па 100 навучэнцаў. Але, магчыма, можна будзе навучацца і на платнай аснове.

Выпускнікі змогуць працаваць у апаратах судоў, органах юстыцыі і пракуратуры: судовымі выканаўцамі, загадчыкамі канцылярыі судоў, органаў пракуратуры, устаноў юстыцыі, сакратарамі судоў і судовых пасяджэнняў, памочнікамі старшынь судоў і інш.

Навучанне ў юрыдычным каледжы плануецца пачаць з 1 верасня 2000 года. За гэты час неабходна вырашыць усе пытанні, звязаныя з матэрыяльна-тэхнічным і фінансавым забеспячэннем. У гэтых мэтах Указам Прэзідэнта Кіраўніцтву справам Прэзідэнта Беларусі даручана да 1 сакавіка 1999 года вырашыць пытанне аб прадастаўленні БДУ будынкаў для размяшчэння каледжа і прызначэння навучэнцаў. Такім чынам будзе вырашана праблема забеспячэння інтэрнатам іншагародніх навучэнцаў.

— Скажыце, калі ласка, якія абставіны падштурхнулі стварыць юрыдычны каледж менавіта ў БДУ?

— На сёння ў рэспубліцы няма ніводнай дзяржаўнай сярэдняй спецыяльнай навучальнай установы, якая б спецыялізавалася па падрыхтоўцы юрыдычных кадраў. Хаця ў 11 дзяржаўных тэхнікумах і каледжах і 5 недзяржаўных тэхнікумах і іх філіялах рыхтуюць правазнаўцаў. Але ў асноўным гэта сельскагаспадарчыя і політэхнічныя

тэхнікумы. Рыхтуе такіх спецыялістаў і Мінскі гандлёвы каледж, выпускнікі якога (20-25 чалавек у год) накіроўваюцца ў сістэму устаноў Міністэрства юстыцыі Беларусі.

Але гэтага недастаткова, каб забяспечыць краіну спецыялістамі з сярэдняй юрыдычнай адукацыяй. Так, у сістэме Міністэрства юстыцыі Беларусі з 1780 загадчыкаў канцылярыяй, сакратароў судоў, сакратароў судовых пасяджэнняў толькі 14,6 працэнта маюць сярэдняю юрыдычную адукацыю.

Падрыхтоўку спецыялістаў з сярэдняй юрыдычнай адукацыяй неабходна падняць на больш высокі ўзровень. Сапраўды, большасць навучальных устаноў, якія рыхтуюць юрыстаў з сярэдняй адукацыяй, не маюць кваліфікаваных педагогічных кадраў і адпаведнай вучэбна-метадычнай базы. Як правіла, у гэтых установах прававыя дысцыпліны выкладаюць практычныя работнікі праваахоўных органаў і іншых устаноў і арганізацый. Таму і ўзнікла ідэя стварэння такога каледжа менавіта ў БДУ, каб выкарыстоўваць для падрыхтоўкі такіх спецыялістаў патэнцыял юрыдычнага факультэта. Не сакрэт, што ў нас працуюць вельмі кваліфікаваныя спецыялісты. Гэта забяспечыць высокі ўзровень падрыхтоўкі спецыялістаў-юрыстаў сярэдняй кваліфікацыі ў юрыдычным каледжы.

Выкладчыкі юрыдычнага факультэта будуць выкладаць у каледжы на аснове сумяшчальніцтва альбо пагадзіннай аплаты, кафедры факультэта будуць курыраваць выкладанне адпаведных дысцыплін, але разам з тым будзе фарміравацца ўласны штат выкладчыкаў каледжа з ліку тых, хто скончыў аспірантуру юрыдычнага факультэта, і лепшых выпускнікоў.

Са стварэннем юрыдычнага каледжа ў БДУ будзе дзейнічаць адзіная сістэма

падрыхтоўкі, перападрыхтоўкі і павышэння кваліфікацыі юрыдычных кадраў. Гэта юрыдычны каледж, юрыдычны факультэт і інстытут перападрыхтоўкі і павышэння кваліфікацыі суддзяў, работнікаў пракуратуры, судоў і устаноў юстыцыі. Інтэнсіўная работа па стварэнню такога інстытута ўжо вядзецца ў БДУ адпаведна з Указам Прэзідэнта Беларусі ад 30 чэрвеня 1998 года. У самы бліжэйшы час інстытут прыме на павышэнне кваліфікацыі першых слухачоў з ліку суддзяў і пракурораў раёнаў.

Юрыдычны каледж, як і інстытут перападрыхтоўкі і павышэння кваліфікацыі суддзяў, работнікаў пракуратуры, судоў і устаноў юстыцыі, будзе з'яўляцца структурным падраздзяленнем БДУ з правам юрыдычнай асобы, у кожнай з іх будзе свой дырэктар. Але і каледж, і інстытут будуць цесна ўзаемадзейнічаць з юрыдычным факультэтам. Гэта ўзаемадзейнае праўляецца ўжо сёння хаця б у тым, што я адначасова ўзначальваю юрыдычны факультэт і выконваю абавязкі дырэктара інстытута. А цяпер юрыдычны факультэт актыўна ўключыўся ў стварэнне юрыдычнага каледжа.

— Ці будуць выпускнікі каледжа мець пэўныя перавагі пры паступленні на юрыдычны факультэт?

— Што ж тычыцца выпускнікоў юрыдычнага каледжа, то думаецца, што для іх правіламі прыёму могуць быць прадугледжаны пэўныя перавагі пры паступленні на юрыдычны факультэт. Напрыклад, для тых, хто скончыў каледж з адзнакай. Было б разумна выпускнікам каледжа скасаваць тэрмін навучання на факультэце. Напрыклад, пры завочнай форме навучання можна было б замест 6 гадоў вучыцца толькі 4.

Таму, з аднаго боку, выпускнікоў юрыдычнага каледжа будзе прыемна бачыць на нашым факультэце. З другога боку, абітурыенты, якія не паступяць на факультэт, змогуць паспрабаваць свае сілы пры паступленні ў каледж. На маю думку, будзе мэтазгодна праводзіць уступныя экзамены ў каледж пасля завяршэння ўступных экзаменаў ва ўніверсітэт.

Гутарыла Таццяна КУХАРЧУК

ЖЫЦЦЁ БЕЗ НАСІЛЛЯ НАД ЖАНЧЫНАЙ

Прадстаўніцтва ААН у Беларусі, Цэнтр гендэрнай інфармацыі і палітыкі Міністэрства сацыяльнай абароны Беларусі, Беларуская асацыяцыя маладых хрысціянскіх жанчын прынялі рашэнне аб рэалізацыі з кастрычніка 1998 года па красавік 1999 года праекта "Насілле супраць жанчын як сацыяльная праблема". Праект мае даследча-практычную арыентацыю. З аднаго боку, праект накіраваны на выяўленне і вывучэнне формаў, умоваў і фактараў, якія абумоўліваюць працягненне насілля, яго наступстваў, стаўлення да насілля, з іншага боку, — на непасрэдную працу са студэнтамі трох ЗНУ Мінска, сярод якіх Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, Беларускі дзяржаўны педуніверсітэт імя М. Танка, Беларускі камерцыйны ўніверсітэт кіравання, аказанне дапамогі дзяўчатам, навучанне навыкам псіхалагічнай і фізічнай самаабароны, паводзінам у крызісных сітуацыях і г.д. Дарэчы,

па выніках сацыялагічнага даследавання, праведзенага сацыялагічнай службай "Грамадская думка" ў 1996 годзе, у Беларусі 68% мужчын і 55% жанчын у дзяцінстве выхоўваліся пры дапамозе розных відаў пакарання; 25% жанчын хоць раз у жыцці былі пабітымі; колькасць сем'яў, дзе муж жорстка абыходзіцца з жонкай у 3,5 разы большая, чым сем'яў, дзе жонка жорстка абыходзіцца з мужам; 2% жанчын і 0,5% мужчын з'яўляюцца ахвярамі пастаяннага фізічнага насілля. Па звестках МУС, у рэспубліцы штогод фіксуецца 30-35 выпадкаў сексуальнага гвалту бацькоў над дочкамі. Па выніках даследавання, праведзенага ў студэнцкіх гарадках ЗША, кожная чацвёртая студэнтка каледжа была згвалтаваная альбо падпала пад спробу згвалтавання, прычым 8 з 10 згвалтаванняў здзяйсняліся асобамі, якіх ахвяра ведала; сярэдні ўзрост тыповай ахвяры — 18,5 гадоў, з ліку гвалтаўнікоў па-

лову складалі каханыя пацярпелых.

Акрамя таго, абвешчаны конкурс на першую серыю публікацый аб праблеме насілля ў адносінах да жанчын.

Да ўдзелу ў конкурсе прымаюцца тэматычныя артыкулы, інтэрв'ю, рэпартажы, нарысы, апублікаваныя ў рэспубліканскім і мясцовым друку з 25 лістапада 1998 года па 8 лютага 1999 года, а таксама тэматычныя сюжэты радыё- і тэлевізійных праграм, якія выйшлі ў эфір на працягу гэтага тэрміну.

Да ўдзелу ў конкурсе дапускаюцца друкаваныя публікацыі, радыё- і тэлевізійныя сюжэты, падрыхтаваныя адным аўтарам у колькасці не меней 2-х асобнікаў.

Друкаваныя матэрыялы павінны змяшчаць не менш за 2500 друкаваных знакаў, а працягласць сюжэта, які асвятляе дадзеную праблему, у радыё- і тэлевізійных праграмах павінна быць не менш за 10 хвілін.

Удзельнікамі конкурса могуць быць як прафесійныя журналісты (ты), так і пазаштатныя аўтары газет, часопісаў, рэдакцыі СМІ, а таксама студэнткі (ты) факультэтаў журналістыкі. Тэрмін прадстаўлення матэрыялаў — да 20 лютага 1999 года. Вынікі конкурсу будуць падведзены да 1 сакавіка 1999 года — да першага дня "Тыдня без насілля над жанчынай".

Для пераможцаў конкурсу ўстанаўліваюцца наступныя ўзнагароджанні: дзве прэміі па 100 у.а. кожная.

Фінансаванне конкурсу ажыццяўляецца Прадстаўніцтвам ААН у Беларусі ў рамках праекта "Насілле ў адносінах да жанчын як сацыяльная праблема".

Конкурсныя матэрыялы накіроўваюцца на адрас: 220118, г. Мінск, а/с № 176 з паметкай "Конкурс". Кантактны тэлефон Беларускай асацыяцыі маладых хрысціянскіх жанчын 2102111.

Наталля ЛІСОЎСКАЯ,
Наталля МІКЛАШ

ПРАЧЫТАЙ І ПЕРАДАЙ ІНШАМУ

НАВУКА Ў ЛЮСТЭРКУ "ВЕСНІКА"

Споўнілася трыццаць гадоў навукова-тэарэтычнаму часопісу "Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта".

Тры дзесяцігоддзі прамільгнулі з першых пасяджэнняў рэдакцыйных калегій, на якіх адказныя рэдактары серый Уладзімір Гаўрылавіч Вафіядзі, Іван Ёгоравіч Цішчанка, Усевалад Міхайлавіч Сікорскі і Міхаіл Гапеевіч Булахаў разам з членамі рэдакцыйных калегій намячалі планы першых нумароў часопіса. Шмат сіл і часу аддавалі яны створанаму часопісу.

Знаёмства чытачоў з "Веснікам" адбылося ў студзені 1969 года. Усе гэтыя гады штомесячны часопіс, які выдаецца чатырма асобнымі серыямі па галінах ведаў, шырока асвятляе найбольш актуальныя даследаванні вучоных рэспублікі і Белдзяржуніверсітэта, адгукаецца на важныя падзеі навуковага, культурнага і палітычнага жыцця. Сацыяльная вастрыня і праблематычнасць, глыбокія даследаванні тэм, шырокія тэарэтычныя абагульненні і вывады — вось рысы, уласцівыя большасці матэрыялаў. Часопіс інфармуе аб сувязі з іншымі навукавымі і навукова-даследчымі ўстановамі рэспублік былога СССР і замежных краін, аб дзейнасці відных вучоных, аб цікавых кніжках.

Акрамя асноўных раздзелаў пастаяннымі з'яўляюцца рубрыкі: "Крытыка і бібліяграфія", "Навуковае жыццё", "На кафедрах і факультэтах", "Актуальныя старонкі мінулага" і іншыя.

За час свайго існавання часопіс апублікаваў больш як 7000 артыкулаў, рэцэнзій і навуковых паведамленняў. Значна пашырылася геаграфія яго распаўсюджвання. Зараз часопіс выпісваюць звыш 160 навуковых цэнтраў былога СССР, а таксама каля 100 навукова-даследчых устаноў замежных краін.

"Веснік БДУ" неаднаразова экспанавалася на Маскоўскіх міжнародных кніжных выстаўках-кірмашах, дзе былі ўстаноўлены дзелавыя кантакты з некааторымі зарубежнымі навуковымі цэнтрамі і выдавецкімі фірмамі.

Сёння Белдзяржуніверсітэт — буйнейшы адукацыйны, навуковы і культурны цэнтр. Тут па 34 спецыяльнасцях навучаецца звыш 14 тысяч студэнтаў, працуе 190 дактароў навук. Вучоныя ўніверсітэта падтрымліваюць сувязі з многімі навуковымі цэнтрамі замежных краін. У часопісе публікуюцца нямала артыкулаў па выніках іх сумесных даследаванняў.

Новыя даляглыды адкрываюцца сёння перад "Веснікам БДУ". Плануецца больш публікаваць матэрыялаў па выніках даследаванняў фундаментальных і

прыкладных навук, шырэй асвятляць пытанні тэорыі і практыкі развіцця сацыяльна-гуманітарных даследаванняў у БДУ і рэспубліцы. Значнае месца будзе адведзена праблемам выхавання моладзі, этыцы, сацыяльнай экалогіі, абмену вопытам выкладання грамадскіх навук, асвятленню пытанняў навуковай метадыкі выкладання ў вышэйшай школе, ідэалогіі ўстойлівага развіцця нашай рэспублікі.

"Веснік БДУ" стаіць на парозе чацвёртага дзесяцігоддзя. Шмат задач не вырашана, шмат новых задач паўстае перад рэдакцыяй. Наш часопіс мае рэспубліканскае значэнне. У ім друкуюцца вучоныя ўсіх ВНУ рэспублікі. Таму паўстае пытанне аб павелічэнні аб'ёму або перыядычнасці выдання. Ёсць праблемы і з паліграфічнай базай, з пераходам на беларускую мову (на нацыянальнай мове выдаецца толькі IV серыя — філалогія, журналістыка, педагогіка).

Чытачы пытаюцца, як набыць навукова-тэарэтычны часопіс "Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта". Гэта можна зрабіць па падпісцы. Яна прымяецца без абмежаванняў усімі аддзяленнямі сувязі і гарадскімі распаўсюджвальнікамі друку. Часопіс у рознічны продаж не паступае.

Пётр БАРАНОЎСКИ, адказны сакратар часопіса "Веснік БДУ"

УЗОР ДЛЯ

У Севастопалі мноства прыгожых помнікаў, але самы першы з іх быў устаноўлены ў 1834 годзе на Матроскім бульвары. І на ім — лаканічны надпіс: "Казарскому. Потомству в пример".

...Туманнай майскай раніцай 1829 года да Басфора спляшаўся невялікі рускі брыг пад назвай "Меркурый". Ён быў пабудаваны з моцнага крымскага дуба і спушчаны на ваду 7 мая 1920 года і прызначыўся для дасораў і разведкі. На палубе стаялі восемнаццаць 24-фунтавых каранад — гарматаў з кароткім ствалом для нанясення ўдараў з блізкай адлегласці.

Праз восем гадоў на юце "Меркурыя" стаяў невысокі чалавек з валявым хударлявым тварам — камандзір Аляксандр Іванавіч Казарскі.

Упершыню Казарскі трапіў на баявы карабель яшчэ падлеткам, і караблі аставаліся на ўсё жыццё яго адзінай любоўю. Гэта любоў прыйшла да яго нягледзячы на тое, што нарадзіўся Аляксандр вельмі далёка ад мора — у мястэчку Дуброўна пад Оршай. Бацька, Іван Кузьміч Казарскі, кіраваў маёнткам Любамірскага. Чалавек справядлівы і непадкупны, ён не меў ніякіх сродкаў, акрамя жалавання і, нягледзячы на "высокае" становішча княскага кіраўніка, павяжаў простых людзей. Маці, Таццяна Гаўрылаўна, была жанчынай добра і дзеталюбівай — у сям'і Казарскіх было пяцёра дзяцей. Аляксандр быў старэйшым сынам.

Летам 1808 года, калі Сашы толькі мінула 10 гадоў, з Масквы ў Дуброўна заехаў далёкі сваяк Івана Кузьміча —

надворны саветнік Васіль Казарскі, які накіроўваўся да новага месца службы ў Нікалаеў на Чорнае мора. Да таго часу Саша быў навучаны прыходскім святаром Закону Божаму, рускай грамаце ды чатыром арыфметычным дзеянням. Уплывовы сваяк "уладкаваў" хлопчыка ў Нікалаеўскую марскую вучэльню — у той час адну з лепшых ваенных навучальных устаноў Расіі. 14 лютага 1814 года Аляксандр стаў мічманам у 16 гадоў.

Казарскі спачатку плаваў на брыганцінах, потым 3 гады камандаваў на Дунаі атрадам вёславых караблёў. Але для яго гэта служба здавалася

звычайнай, мірнай. І калі яго вярнулі на Чарнаморскі флот, ён напісаў дадому: "Служба на Дунаі занадта бяспечная, каб праславіць Айчыну".

У канцы 1828 года падчас чарговай руска-турэцкай вайны камандуючы Чарнаморскім флотам адмірал А. С. Грэйг прызначыў Казарскага камандзірам брыга "Меркурый". Плаванне пад самым носам турэцкага флота каля Басфора было не жартачкамі.

14 мая 1829 года над морам вісеў густы туман, ішоў дождж. Раптам на невялікай прасторы туман рассяўся, і Казарскі заўважыў турэцкія караблі.

Трэба было адыходзіць. Але ўцячы ад такіх хуткіх караблёў было вельмі складана. І тут Казарскаму стала зразу-

мела, што бойка будзе непазбежна. 184 гарматы супраць 18, але з улікам розніцы ў калібры на адну каранаду брыга прыходзілася не менш трыццаці турэцкіх гармат. На аднаго матроса "Меркурыя" прыходзілася не менш за 20 туркаў. З кожнага турэцкага карабля можна дзесяць "Меркурыяў" зрабіць. Такого яшчэ не было ў марскіх баталіях. Як тут дамагчыся перамогі? Трэба ўвесь час манеўраваць. Прайшло каля дванаццаці гадзін з таго часу, як туркі пагналіся за брыгам, і чатыры гадзіны з пачатку бязлітаснай бойкі. Далёка за кармой засталіся 110-гарматны лінкор "Селіміе", 74-гарматны "Рэал-бей", якія бездапаможна ляжалі ў дрэйфе.

"Меркурый" ішоў ледзь трымаючыся на плыву: толькі ў корпусе маракі налічылі дваццаць дзве прабоіны, каля трохсот пашкоджанняў аказалася ў рускай аснастцы.

Раніцай 15 мая "Меркурый" сустрэўся з эскадрай Чарнаморскага флота, некалькі караблёў з гонарам правялі гераічны брыг у Севастопаль.

Перамога "Меркурыя" выклікала ў Расіі бурную радасць. На рускім брыгу былі забітыя 4 матросы, а страты, якія панеслі ворагі, налічвалі сотні чалавек.

Хутка турэцкія агенты даставілі ў Санкт-Пецярбург ліст аднаго турэцкага афіцэра, які ўдзельнічаў у бойцы з рускім брыгам: "...Калі старажытныя і новыя летапісы паказваюць нам вопыты храбрасці, то гэты апошні зацьміць усе іншыя, і сведчанне пра яго заслугоўвае быць напісаным залатымі літарамі ў храме Славы. Капітан той быў

НАШЧАДКАЎ

Казарскі, а імя брыга — "Меркурый".

Усе афіцэры "Меркурыя" былі ўзнагароджаны ордэнамі і ўведзены ў наступныя чыны. Казарскі атрымаў ордэн Святога Георгія 4-й ступені і стаў капітанам 1-га рангу. Усе "ніжнія чыны" атрымалі георгіеўскія крыжы, усім афіцэрам і матросам была нададзена пенсія. Найвышэйшым загадам "Меркурыю" прысвойваўся кармавы Георгіеўскі сцяг — вышэйшая ўзнагарода на рускім флоце.

Казарскі атрымаў таксама званне флігель-ад'ютанта і быў уключаны ў свету Расійскага імператара.

(Дарэчы, цяпер у складзе Чарнаморскага флота Расіі ёсць марскі тральшчык "Казарскі" і гідраграфічнае судна "Памяць Меркурыя"...)

Капітан II рангу Казарскі, здаўшы "Меркурый" у "рамонт", камандаваў фрэгатам, пабыў у Англіі, дзе знаёміўся з каралеўскім флотам. Затым, ужо ў чыне капітана I рангу, прайшоў па рэках і азёрах з Белага мора да Ладажскага возера, даследуючы магчымасць арганізацыі кароткага воднага шляху з Пецярбурга ў Кола (Мурманск), абмянаючы Сканды-

наўскі паўвостраў. Праз 100 гадоў праект Казарскага быў здзейснены і стаў вядомым як "Беламорска-Балтыйскі канал".

З восені 1832 года ў Адэсе Казарскі рыхтаваў да паходу на Басфор дэсантныя караблі для адмірала М. П. Лазарава. Ужо 13 сакавіка 1833 года ён дакладваў начальніку галоўнага марскога штаба А. С. Меншыкаву пра паспяховае выкананне высокага даручэння.

Праз тры месяцы 16 чэрвеня 1833 года капітан I рангу А. І. Казарскі раптоўна памёр...

Праз паўтара месяцы пасля смерці Казарскага пачаўся збор сродкаў на помнік яму ў Севастопалі. Грошы па падпісцы ішлі ад марскіх афіцэраў, якія служылі на Чорным і Балтыйскім, Белым і Ахоцкім морях, з Камчаткі і з іншых месцаў. Яго аўтар — акадэмік архітэктуры А. П. Брулоў (1798—1877), брат знакамітага мастака Карла Брулова. Матэрыял помніка — бронза, чыгун, інкерманскі камень. На па-стаменце — антычнае судна трырэма, барэльфы А. І. Казарскага, Нептуна, Меркурыя і Нікі.

Гераічная гісторыя брыга "Меркурый" натхніла мастака І. К. Айвазоўскага. І ў 1848 годзе ён стварыў вядомую карціну "Брыг "Меркурый" пасля перамогі над двума турэцкімі суднамі сустракаецца з рускай эскадрай". Вось ужо 150 гадоў гэтае палатно пастаянна экспануецца ў Рускім музеі ў Пецярбургу. У 1822 годзе Айвазоўскі зноў вярнуўся да гэтай тэмы і стварыў манументальнае палатно "Брыг "Меркурый" атакаваныя двума турэцкімі караблямі" (Дзяржаўная карцінная галерэя І. К. Айвазоўскага ў Феадосіі).

Чарнаморскі флот Расіі і ўвесь Севастопаль урачыста адзначыў 200-годдзе з дня нараджэння Аляксандра Казарскага. У Беларусі таксама памятаюць і ўшаноўваюць свайго суайчынніка. Яго жыццё было кароткім, але яркім і гучным, як стрэл каранады брыга "Меркурый".

**В. А. ЯРМОЛЕНКА, доктар
геаграфічных навук**

ПАШТОВАЯ СКРЫНЯ

КАБ БЫЎ ПАРАДАК У ДОМЕ

У лепшы бок змяніліся ўмовы пражывання студэнтаў інтэрната № 4 дзякуючы намаганням студсавета, оператрада і сацыяльных педагогаў. Пры засяленні ў інтэрнат усіх студэнтаў сацыяльныя педагогі пазнаёмілі з "Палажэннем аб правілах унутранага распарадку ў інтэрнатах Белдзяржуніверсітэта", з правіламі тэхнікі бяспекі пры карыстанні электрапрыборамі. Былі праведзены таксама гутаркі аб ашчадным стаўленні да маёмасці інтэрната. Асноўныя цяжкасці ўзніклі са студэнтамі першага курса: амаль з кожным неабходна было праводзіць індывідуальную гутарку.

З кожным годам актывізуецца дзейнасць студсавета і оператрада. Зараз наладжана актыўнае супрацоўніцтва гэтых органаў самакіравання. Штотыднёва адбываюцца пасяджэнні студсавета, на якіх заслухоўваюцца справаздачы старастаў аб санітарным стане паверхаў, вырашаюцца пытанні культурна-масавых мерапрыемстваў, разбіраюцца парушальнікі грамадскага парадку.

Штомесяц сацыяльныя педагогі і студсавет праводзяць рэйд-праверкі санітарнага стану пакояў, што, вядома, дысцыплінуе студэнтаў, якія пражываюць у інтэрнаце.

**М. МЯРКУЛАВА,
студэнтка 5-га курса
геаграфічнага факультэта**

Існуе нямала абавязкаў, якія трэба выконваць для падтрымання парадку ў "агульным доме студэнтаў". Кожны дзень паўны пакой дзяжурцы па кухні. І робяць гэта студэнты не для таго, каб іх дзяжурства адзначылі ў журнале, а каб было прыемна зайсці на кухню і гатаваць ежу ў прыстойных умовах.

Нядаўна здарылася так, што прыбіральшчыца нашага паверха прыхварэла на пару тыдняў. Але і ў гэты час асаблівых праблем з прыборкай калідораў і лесвіц не ўзнікла: дзяўчаты ахвотна пагаджаліся даламагчы.

Асабліва хачу адзначыць студэнтак з пакоя № 35 Таню Трыфанаву, Лену Лімараву, Аксану Камлач, Алесю Муравіцкую, з пакоя № 41 — Волгу Чадовіч, Таню Кедрык, Наташу Багданчык, Таню Пянцяк. Акуратна, у чысціні і парадку ўтрымліваюць сваё жыллё хлопцы з пакоя № 36 Віктар Зінкевіч, Аляксей Бондар, Сют Чжэнь, з пакоя № 42 — Саша Мельнікаў, Юрый Матлот, Юрый Капусцінскі, Максім Пятровіч.

**Кацярына СВІРЬДАВА,
стараста 2-га паверха
інтэрната № 9**

ЗОРНА-ПАЛАСАТЫ ДЫПЛОМ

Нястрымная прага ведаў можа далёка завесці чалавека. Многія прагнуць навучацца за акіянам, у Злучаных Штатах. Ці таму, што там вучаць лепей, ці ў надзеі ўладкаваць свой пасляуніверсітэцкі лёс у багатай заакіянскай дзяржаве. А можа быць, проста людзей апаноўвае неспакой, ахвота да перамены месца.

Калі жаданне навучацца ў ЗША вы пераадолець не можаце, то дамагчыся жаданага ў прынцыпе можна, хаця і не зусім проста. Па-першае, давядзецца пераадолець перакананне, што адукацыя — гэта адно ў правоў чалавека. Амерыканская дзяржава разглядае адукацыю як ганаровую прывілею, якую трэба заслужыць. Прычым прывілея гэтая платная як для грамадзян ЗША, так і для нерэзідэнтаў. Для амерыканцаў існуюць праграмы фінансавай дапамогі ад дзяржавы, займы пад нізкія працэнты, стыпендыі ад штата, горада ці самога ўніверсітэта. Але замежныя грамадзяне, як правіла, не могуць прэтэндаваць на гэтыя даброты. Неамерыканец можа раз-

лічваць на грант ад праграм IREX альбо Fullbright, арганізаваных і фінансаваных Інфармацыйным Агенцтвам ЗША (USIA) і Агенцтвам міжнароднага развіцця (US Agency for International Development). Але ў большасці выпадкаў мяркуецца, што студэнт аплочвае адукацыю са сваёй кішэні (ці бацькоўскай, якая часта большая за студэнцкую).

ВЫБРАЦЬ АЛЬМА-МАТЭР ПА ДУШЫ І ПА КІШЭНІ

Самі амерыканцы наракаюць на сваю сістэму адукацыі, а дарма. Амерыка можа дазволіць сабе ўтрымліваць леп-

шых прафесараў і лабараторыі, аснашчаныя самым дарагім абсталяваннем. У спісе дзесяці лепшых універсітэтаў свету чатыры месцы займаюць Оксфард, Кембрыдж, Сарбона і Такійскі ўніверсітэт, а астатнія шэсць заўжды належаць амерыканцам. Лепшымі ВНУ Амерыкі лічацца Гарвард з яго славытым медыцынскім факультэтам і Масачусецкі Тэхналагічны інстытут, які рыхтуе эліту сярод інжынераў і камп'ютэршчыкаў (абедзве навучальныя ўстановы знаходзяцца ў Бостане), універсітэт Дзюка, рай для хімікаў — Стэнфард, дзе навучаецца Чэліс Клінтан, Калумбійскі ўніверсітэт, Йель, Берклі, Пенсільванскі ўніверсітэт (мара медыка) і ўніверсітэт Джорджтаўн у Вашынгтоне, дзе паблізу ад Белага дома прынята вывучаць паліталогію і дыпламатыю.

Кошт навучання вар'іруецца ў залежнасці ад прэстыжу ўніверсітэта. Як правіла, рэйтынг навучальнай установы, названай паводле імя штата, у якім знаходзіцца, ніжэй, чым у незалежных універсітэтаў. У самым прэстыжным з усіх магчымых, Гарвардзе, адукацыя каштуе да 25 тысяч долараў за год, ва ўніверсітэце сярэдняга ўзроўню — ад 8 тысяч чаў. На выпускнікоў Гарварда працадаўцы "палююць" значна актыўней, але ўсе ўніверсітэты арганізуюць для студэнтаў абавязковыя стажыроўкі на прадпрыемствах. Таму таленавіты малады чалавек акажацца пэўна запатрабаваным, нават калі ён скончыў не самы лепшы ўніверсітэт. Існуе рэальная магчымасць зменшыць кошт адукацыі: паступіць пасля школы ў junior college альбо community college (аналог нашага тэхнікума), а потым, па той самай спецыяльнасці, адразу на трэці курс ўніверсітэта ці чатырохгадовага каледжа, каб атрымаць ступень бакалаўра. Навучанне ў чатырохгадовым каледжы каштуе танней — ад 6 да 10 тысяч долараў за год.

ЯК ПАСТУПІЦЬ ВА УНІВЕРСІТЭТ?

Прыемным момантам з'яўляецца тое, што амерыканскія ўніверсітэты зацікаўленыя ў прытоку замежных грамадзян. Каб паступіць, неабходна здаць TOEFL-тэст, які пацвярджае веданне англійскай мовы. Каб паступіць у сярэдні ўніверсітэт, дастаткова набраць каля 550 балаў, Гарвард патрабуе не менш за 670 з 680 магчымых. Таксама неабходна здаць агульнаадукацыйныя тэсты SAT і ACT, пасля чаго можна падаваць дакументы: заяву, агульную інфармацыю пра сябе, фатаграфію, апісанне сваіх мэтаў і намераў, пацверджанне папярэдніх вынікаў навучання, рэкамендацыйныя лісты з папярэдніх навучальных устаноў, рэгістрацыйны збор (ад 30 да 60 долараў), заяву на атрыманне фінансавай дапамогі (спадзявацца на

СРЭБНЫЯ СТРУНЫ СТУДЭНЦКАГА ГАРАДКА

У пачатку студзеня ў актавай зале філалагічнага факультэта БДУ ладзіўся заключны гала-канцэрт I фестывалю аўтарскай песні студэнцкага гарадка БДУ "Срэбныя струны-98".

У першым туры фестывалю прынялі ўдзел больш за 20 чалавек, а лепшыя з іх падарылі свята сваім слухачам на гала-канцэрце. У ім удзельнічалі як госці, так і лаўрэаты фестывалю. Прызы былі прадастаўлены Аляксандрам Саветам студэнцкага гарадка БДУ.

Дыпламатамі III ступені сталі аўтар Марыя Садоўская, студэнтка першага курса журфака з 10-га інтэрната, і Уладзімір Ярмак, студэнт чацвёртага курса філфака з інтэрната № 7.

Дыпламамі лаўрэатаў II ступені былі ўзнагароджаны студэнт чацвёртага курса ММФ з 7-га інтэрната, аўтар Андрэй Буйніч і аспірант трэцяга курса фізфака з 10-га інтэрната Міхаіл Барашкаў.

Дыпламы лаўрэатаў I ступені атрымалі аўтары Уладзімір і Аляксандр Яцукевічы — студэнты трэцяга курса ФПМІ з 3-га інтэрната і студэнт чацвёртага курса фізфака з інтэрната № 2 Сяргей Пасюк.

Сяргея Субоціна, аспіранта другога курса геафака з інтэрната № 10, чакаў нечаканы і самы прыемны прыз — прыз глядацкіх сімпатый. А галоўны прыз і гран-пры фестывалю "Срэбныя струны-98" чакаў сваю пераможцу — Алену Восіпаву, студэнтку 3-га курса ФЭФа з інтэрната № 9.

Мы віншваем пераможцаў і жадаем ім творчых поспехаў.

Аргкамітэт I фестывалю аўтарскай песні студэнцкага гарадка БДУ "Срэбныя струны"

ВЫ ЧУЛІ?

ДОМ З СНЕЖНЫХ ЦАГЛІНАЎ

У лістападзе 1998 года пры Студэнцкім саюзе Белдзяржуніверсітэта быў створаны турыстычны клуб "Шлях". Ён аб'яднаў студэнтаў, якіх вабяць горы, паходы, палаткі і вогнішчы. Першы буйны злёт, агульнагарадскі турыстычны фестываль "Зімовая казка", які праходзіў з 19 па 20 снежня ў вёсцы Вязынка, паказаў, што хлопцы і дзяўчаты з "Шляху" не навічкі. Каманда з 20 чалавек апынулася на другім месцы ў агульнакамандным заліку, а ў асобных відах спорнаўтварыў часцей займала першыя месцы. Нашым студэнтам не сталі перашкодай ні дождж, ні слота, што нечакана зваліліся на ўдзельнікаў фестывалю. Калі ж бліжэй да ночы ўзмацніўся мороз, турысты з Белдзяржуніверсітэта, як сапраўдныя эскімосы, пабудавалі дом з снежных цаглінаў. Натуральна, што пасля такіх іспытаў усе маршруты былі пройдзены дакладна па карце і за хуткі час. Безумоўна, гэта стала вынікам рэгулярных трэніровак. Напэўна, многія бачылі маладых людзей, якія беглі ў адных спартыўных майках і трусах ад галоўнага корпуса да спорткомплекса.

Турклуб "Шлях" не спыняецца на дасягнутым. У яго планах — удзел у рэспубліканскіх турыстычных слэтах, выезды ў горы.

Прэс-служба Студэнцкага саюза БДУ

якую не надта варта). Прыёмная камісія працуе аператыўна, аднак лелей пачынаць дзейнічаць за год да пачатку патэнцыйнага навучальнага года. Мае сэнс разаслаць пакет дакументаў па розных універсітэтах, а потым з тых, якія пагодзяцца прыняць вас навучацца, выбраць той, што найболей адпавядае параметрам "кошт — якасць адукацыі — профіль — месца знаходжання". Некаторыя універсітэты арганізуюць для замежнікаў штосці кштальту падрыхтоўчага аддзялення з інтэнсіўным вывучэннем англійскай мовы — у сесію адным з экзаменаў будзе TOEFL-тэст.

Тэсты SAT і ACT трэба здаваць толькі тым, хто не заканчваў амерыканскую сярэдняю школу. У прынцыпе, тым, хто мае атэстат амерыканскай школы, лягчэй стаць амерыканскім студэнтам: лягчэй выбраць той універсітэт, які сапраўды падыходзіць, лягчэй здаць тэсты, лягчэй атрымаць візу ў пасольстве, лягчэй ладзіць з амерыканцамі і прыстасоўвацца да іх патрабаванняў, да якіх часам нялёгка і непрыемна прызвычаівацца. Рэальнай магчымасцю скончыць школу ў ЗША з'яўляюцца шматлікія праграмы акадэмічнага абмену: скончыўшы 12-ы клас у Штатах, школьнік атрымлівае ганаровы дыплом. Гэта не сапраўдны дыплом, але для універсітэтаў ён таксама значыць нямала. Такія праграмы каштуюць звычайна 4-5 тысяч долараў за навучальны год, а значыць, за 500 долараў у месяц дзіце будзе забяспечана жыллём, харчам, адукацыяй і высокамаральнай атмасферай амерыканскіх прыгарадаў, дзе проста немагчыма выпіць піва, запаліць ці вярнуцца дадому пасля паўночы.

ЯК АТРЫМАЦЬ ВІЗУ?

Гэта складаны і непрыемны занятак. Абвясціўшы вас студэнтам, універсітэт дасылае вам ліст і аформленую ім урадавую форму I-20, якая пацвярджае ваша права на студэнцкую візу для часовага ўезду ў ЗША. Пры звароце ў пасольства вашым клопатам будзе даказаць, што вы едзеце толькі навучацца і ў вас няма намеру застацца ў Штатах назаўжды, бо пупавіну, якая лучыць вас з радзімай, не разарваць нічым. "Прэзюмпцыя вінаватасці" ў гэтым выпадку лічыцца амерыканцамі законнай, і супраціўляцца безвынікова. Таксама давядзецца даказаць, што ў вас дастаткова сродкаў, каб плаціць за навучанне і ўтрымліваць сябе ў амерыканскай краіне. Студэнцкая віза F-1 дазваляе студэнту падрацоўваць, але зусім не абавязко-

ва паведамляць супрацоўніку пасольства, што вы збіраецеся працаваць у яго краіне, адбіраючы хлеб у простых амерыканцаў. Таксама варта ведаць (нічым не выдаючы свайго ведання), што віза F-1 дае па заканчэнні навучання права на працу па атрыманай спецыяльнасці на працягу 12 месяцаў.

Злучаныя Штаты Амерыкі — краіна бюракратычная настолькі, што нам і не снілася. Часта мае сэнс звярнуцца ў адно з агенцтваў, якія дапамагаюць атрымаць у ЗША адукацыю рознага ўзроўню: ад моўных курсаў да MBA. Толькі людзі, якія зрабілі гэта сваёй прафесіяй, рэальна ўмеюць адказаць на пытанні амерыканскіх чыноўнікаў, зададзеныя ў вусным і пісьмовым выглядзе.

Калі вы хочаце паехаць у ЗША, каб выбраць сабе універсітэт па душы і паступіць туды, то ў пасольстве варта прасіць турыстычную візу з пазнакай аб вашых намерах. Калі пазнакі не будзе, а на мяжы ў вашым багажы знойдуць атэстат сярэдняй адукацыі, то непрыемнасці будуць такімі вялікімі, што вы праклянеце момант вашага з'яўлення на свет.

ПРАЦЭС НАВУЧАННЯ

Кожная добрая адукацыя ў Штатах — гэта пераважна самаадукацыя. Відавочны паведамляюць, напрыклад, што ў Калумбійскім універсітэце, рэйтынг якога надзвычайна высокі, навучаюць мала, кепска і неахвотна, затое ў час сесіі пытаюць сурова. Самаадукацыяй можна займацца ў бібліятэцы, але ўсё адно давядзецца выдаткоўваць на кнігі ад 100 да 300 долараў кожны семестр.

У некаторых невялікіх універсітэтах студэнтам даецца магчымасць слухаць спярша агульнаадукацыйныя курсы, а канчатковы выбар будучай спецыяльнасці рабіць толькі напрыканцы другога курса.

ПРАГРАМЫ MBA

Гэта праграмы для людзей з вышэйшай адукацыяй, па заканчэнні якіх надаецца ступень Майстра (Магістра) бізнес-адміністравання. Такая ступень уздымае статус менеджэра на прынцыпова новы ўзровень. Адрозненне пасля універсітэта паступіць на гэтую праграму вельмі цяжка — трэба мець практычны вопыт працы не менш за два гады ці быць выдатным студэнтам. Каштуе гэтае навучанне ад 18 да 30 тысяч долараў, затое адкрывае новыя перспектывы ў кар'еры.

ПАВАГА ЧАЛАВЕКА ДА ЧАЛАВЕКА

Пытанне развіцця адукацыі на Беларусі заўсёды было прыярытэтным. Адным з тых, хто прысвяціў яму ўсё жыццё, быў член-карэспандэнт Акадэміі педагагічных навук ССРС, прафесар, загадчык кафедры педагогікі і псіхалогіі БДУ, заслужаны настаўнік Беларусі Сцяпан Андрэвіч Умрэйка.

Сцяпан Андрэвіч — чалавек з няпростым лёсам. Да вайны працаваў у народным камісарыяце асветы. З першага дня вайны — на фронце, удзельнічаў у абароне Масквы, вызваляў ад немцаў паўднёва-усходнія раёны Беларусі. У 1943 годзе, пасля вызвалення першых кіламетраў нашай рэспублікі, ён быў адазваны на працу ў наркамасветы, займаўся аднаўленнем разбуранай вайной сістэмы народнай адукацыі.

Яго сын, Дзмітрый Сцяпанавіч Умрэйка, доктар фізіка-матэматычных навук, успамінае:

— У час вайны я быў у партызанах і прызываўся да самастойнасці. І калі бацька вярнуўся, мне было ўжо 10 гадоў, у нас наладзіліся чыста сяброўскія адносіны. Ён ніколі не прыгнятаў мяне сваім аўтарытэтам, заўсёды прадастаўляў мне поўную свабоду дзеянняў. Але калі мне штосьці было незразумела, я прыходзіў да яго на параду. Мае бацькі ўведальі, куды я збіраюся паступаць, толькі пасля таго, як мяне залічылі на фізіка-матэматычны факультэт БДУ. Нельга думаць, што яны не цікавіліся маім жыццём. І бацька, і маці паважалі мяне як асобу і лічылі, што я сам змагу разабрацца, чаго хачу дабіцца ў жыцці. Бацька навучыў мяне працаваць з кнігамі, падручнікамі, быць пунктуальным і абавязковым чалавекам.

Сцяпан Андрэвіч любіў і ведаў беларускую мову, рабіў пераклады з рускай на беларускую. Яшчэ пры Сталіне дамагаўся адкрыцця беларускамоўных школ, асабліва ў сельскай мясцовасці. У той час за гэта маглі арыштаваць.

У яго шматграннай дзейнасці намесніка міністра асветы Беларусі, прарэктара Белдзяржуніверсітэта спалучалася тэарэтычная праца па абгрунтаванню вучэбна-выхаваўчага працэсу ў сярэдняй школе і вышэйшых навучальных установах.

Сцяпан Андрэвіч прытрымліваўся гуманістычнага стылю працы, накіраванага на падтрымку ўсяго лепшага і адыходу ад кансерватызму. Настаўнік, класны кіраўнік павінен добра ведаць духоўны мір дзяцей, іх інтарэсы, патрабаванні, паўцы і думкі, бо ён накіроўвае і арганізуе жыццядзейнасць навучэнцаў, дапамагае развіццю самадyscyпліны, самакантролю і адказнасці.

Ён падкрэсліваў, што толькі пры поўным разуменні псіхалогіі дзяцей, пры павазе іх чалавечай годнасці, асабліва ў падлеткавым узросце, можна выхаваць у маладога пакалення павагу чалавека да чалавека.

Да станючых рысаў настаўніка Сцяпан Андрэвіч адносіў уменне прадугледзець цяжкасці школьнікаў і своечасова дапамагчы ім, знайсці ўзаемапаразуменне з навучэнцамі. А да адмоўных — інертнасць, пасіўнасць, непаваротлівасць, расхлябанасць, безадказнасць, імкненне вырашыць усё пры дапамозе бумажнай валакіты.

Навуковыя даследаванні Сцяпана Андрэвіча прысвечаны тэарэтычнаму асэнсаванню практычнага вопыту працы беларускай школы. Ён настойваў на тым, што фіксацыя і аналіз вопыту работы ў школе будзе страваваць ад паўторных памылак.

С. А. Умрэйка падкрэсліваў, што падрыхтоўка студэнцтва да педагагічнай працы павінна весціся не скаластычным шляхам, а ў працэсе яе арганізацыі, а таксама з абгрунтаваннем гэтай працы і падвядзеннем пад яе саліднай тэарэтычнай базы. Гаворачы пра сувязь тэорыі з практыкай ў падрыхтоўцы будучага настаўніка, ён даказаў, што тэорыя павінна ісці поруч з практыкай.

Настасся ЯГУЖЫНСКАЯ

ДАІ ПАВЕДАМЛЯЕ

ВЫНІКІ ГОДА

У 1998 годзе па Мінску было зарэгістравана 729 дарожна-транспартных здарэнняў. Загінула 107 чалавек, паранена 739. Па віне вадзіцеляў усіх відаў транспартных сродкаў здзейснена 249 ДТЗ, з іх у нецвярозым стане — 62.

Па віне пешаходаў здзейснена 390 ДТЗ, у нецвярозым стане — 162.

У Маскоўскім раёне сталіцы ў мінулым годзе зафіксавана 98 ДТЗ, у якіх загінулі 10 чалавек і паранены 102. Сярод 90113 парушальнікаў правіл дарожнага руху — 122 студэнта і 17 выкладчыкаў Белдзяржуніверсітэта.

У пачатку гэтага года толькі за некалькі святочных і паслясвяточных дзён па Маскоўскаму раёну было затрымана больш за 30 вадзіцеляў, якія былі за рулём у нецвярозым стане. Для многіх такіх паездкі заканчваліся непрыемнасцямі.

Пешаходы часта забываюць аб надвор'і, аб ранніх прыцемках, слізкіх дарогах, што вядзе да непрадбачаных наступстваў. Да таго ж, часта адсутнічае ўзаемная павага паміж вадзіцелямі і пешаходамі.

Дзмітрый ЗАБАЛУЕУ, супрацоўнік Маскоўскага ДАІ

СПОРТІЯЦОУКА

Закончыліся спаборніцтвы па баскетболу і гіравому спорту, якія праходзілі ў рамках спартакіяды сярод інтэрнатаў студэнцкага гарадка. Першае месца заняла баскетбольная каманда інтэрната № 2, другое — інтэрната № 7, трэцяе — інтэрната № 3. У агульным заліку першае месца ў спаборніцтвах па гіравому спорту заняла каманда інтэрната № 4, другое — інтэрната № 2, трэцяе — інтэрната № 7.

Віншум усіх пераможцаў!

Да навагодніх традыцый адносіцца і выстава лямпы, якая праводзіцца ў лютым. На вуліцах, у тэатрах, дома ўсе ставяць каляровыя лямпы. Увечары ўсе, хто гуляе па вуліцы, любяцьца на лямпачкі.

Мы, жыхары 5-га інтэрната, віншум усіх кітайскіх студэнтаў з надыходзячым 1999 годам. Будзем спадзявацца, што гэты год прынясе нам асаблівую радасць, здзейснення ўсе заветныя жаданні студэнтаў.

Сюй Фань, студэнтка БДУ, інтэрнат № 5

БЕЛАРУСКИ УНІВЕРСІТЭТ

Заснавальнік газеты —
БЕЛАРУСКИ
ДЗЯРЖАЎНЫ
УНІВЕРСІТЭТ

Газета зарэгістравана Дзяржаўным камітэтам Рэспублікі Беларусь па друку.
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 149 ад 28 чэрвеня 1996 года.

Газета надрукавана ў Выдавецкім
цэнтры Белдзяржуніверсітэта
220030, г. Мінск,
вул. Чырвоноармейская, 6
Ум. друк. арк. 1

Падпісана ў друк у 12.00

28 СТУДЗЕНЯ
Зак. 72.
Т. 1000 экз.

Адрас рэдакцыі:
220080, Мінск-80,
Універсітэцкі гарадок,
вул. Бабруйская, 9,
паверх 3, пакой 307,
тэлефон 2206827.

Рэдактар
М. Г. ЗАГОРСКАЯ

Газета ўзнагароджана
Ганаровай граматай
Вярхоўнага Савета БССР

Камп'ютэрная верстка
А. Крывадубскай